

11. 3. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Evropský průkaz zdravotního pojištění

Brzy to bude již 10 let, kdy se naše Česká republika stala členem Evropské unie. Současná podoba tohoto specifického útvaru je výsledkem přes půl století dlouhého integračního procesu evropských států. Jedna z činností Evropské unie zmiňovaná v III. části Smlouvy o fungování Evropské unie[1] je budování vnitřního trhu, který zahrnuje prostor bez vnitřních hranic. Ve vnitřním trhu je zajištěn mimo jiných svobod volný pohyb služeb. Jednou z oblastí služeb jsou zdravotní služby a jedním z prostředků volného pohybu zdravotních služeb je Evropský průkaz zdravotního pojištění.

Evropský průkaz zdravotního pojištění běžně označovaný zkratkou EHIC, která vychází z anglické terminologie „European Health Insurance Card“, prokazuje pojištění u konkrétní zdravotní pojišťovny a zároveň garantuje nárok na poskytnutí stanovené zdravotní péče.

EHIC se neomezuje jen na 28 členských států Evropské unie, ale zahrnuje na základě dohod i Švýcarsko[2] a země Evropského hospodářského prostoru[3], tedy Norsko, Island a Lichtenštejnsko. Ve všech těchto zemích mají pojištěnci státních systémů sociální péče nárok na vydání tohoto průkazu.

Prameny úpravy

Právo na zdravotní péči je jedno ze základních lidských práv zmiňovaných mimo jiné například v článku 25 Všeobecné deklarace lidských práv a svobod, nebo článku 31 Listiny základních práv a svobod. V rámci vytváření volného pohybu osob v zemích Evropské unie vznikla potřeba zajištění rovného přístupu ke zdravotní péči bez ohledu na státní příslušnost. Dalším důvodem byla snaha o zjednodušení čerpání zdravotní péče, protože tehdejší úprava spočívala v komplikovaném používání formulářů E111 a E111B.

Výsledkem jednání v této oblasti je regulace zakotvená v novelizacích nařízení EHS č. 1408/71 a prováděcího nařízení EHS č. 574/72. V návaznosti na tyto novelizace byly přijaty rozhodnutí Komise s normativním dopadem, které vdechly život jednotné kartičce o zdravotním pojištění pro celou Evropskou unii a další smluvní státy. Patří mezi ně například rozhodnutí č. 189 ze dne 18. června 2003, kterým nově vzniklý Evropský průkaz zdravotního pojištění nahrazuje formuláře E111 a E111B. V rozhodnutí jsou také zmíněny technické parametry a náležitosti EHIC. Dále třeba rozhodnutí č. 197 ze dne 23. března 2004, kterým se upravují přechodná období pro zavedení EHIC. Na základě výše uvedeného je EHIC distribuován bezplatně pojišťovnami mezi pojištěnce předmětných zemí od 1. června 2004.

Původní nařízení byly nahrazeny s účinností od 1. května 2010 pro členské státy Evropské unie (od 1. dubna 2012 pro Švýcarsko a od 1. června 2012 pro státy Evropského hospodářského prostoru) nařízenými ES č. 883/2004 a ES č. 987/2009.

Jednotný vzhled ve všech členských zemích EU je zajištěn v rozhodnutí Komise č. 190 ze dne 18. června 2003, v jehož příloze je uvedený vzor EHIC[4]. Sjednání je pouze přední strana průkazu, na které jsou stejné údaje, byť v jiných jazycích. Vzhled zadní strany se liší nejen stát od státu, ale závisí dokonce i na konkrétní zdravotní pojišťovně.

Dopad pro české občany

Z výše uvedených nařízení vyplývá, že čeští občané mají při dočasném pobytu v zemích působnosti na základě EHIC nárok na nezbytnou péči. To znamená, že při jejím poskytování je zohledňováno jak onemocnění samotné, tak i doba pobytu v jiném státě a péče jako taková je poskytována v takovém rozsahu, aby se občan nemusel do vlasti vracet dříve, než původně zamýšlel. Nelze se tak mylně domnívat, že EHIC nahrazuje cestovní přípojištění. S českým občanem tak v zemích působnosti bude zacházeno jako s lidmi pojištěnými v hostitelském státu. Vzhledem k různosti právní úpravy systému zdravotnictví v zemích působnosti to nutně nemusí znamenat bezplatnou péči, ale pouze zrovnoprávnění s místními pojištěnci. To znamená, že ošetření, které mají čeští občané v ČR zdarma ještě neznamená, že bude bezplatné i v zahraničí. Může se tedy stát, že český občan bude v zahraničí muset uhradit spoluúcast stejnou jako místní pojištěnec. Tato částka nebude českému občanovi od jeho české zdravotní pojišťovny refundována a proto je vhodné mít uzavřené cestovní přípojištění.

Průkaz se nevztahuje na situace, kdy občan vycestuje do zahraničí za účelem léčby.

EHIC se dále vztahuje pouze na poskytování zdravotní péče ve státních zdravotních zařízeních, nikoli na soukromé subjekty.

K ošetření stačí u lékaře pouze předložit EHIC a pacient se o více nemusí starat. V případě, že pojištěnci některého ze státních systémů sociální péče předmětných států z rozličných důvodů není vydán EHIC, má nárok na vydání Potvrzení dočasně nahrazující Evropský průkaz zdravotního pojištění[5], který má stejné účinky.

V případě že pojištěnec nebude mít u sebe ani jeden z těchto dokladů, bude nucen si potřebné ošetření uhradit v hotovosti. V takovém případě je vhodné si schovat originální účtenky, po návratu do vlasti se obrátit na pobočku své zdravotní pojišťovny a požádat o proplacení nákladů.

Judikatura

V praxi nejvíce problémů způsobuje neurčitý pojem „nezbytná péče“. Panují dohady o tom, co je ještě nezbytnou péčí, a co už není a spadá do pojmu „komplexní péče“, na kterou má pojištěnec nárok pouze ve svém mateřském státě. Rozsah poskytované péče se ve svých rozhodnutích snaží vymezit Evropský soudní dvůr.

Druhým nejčastějším případem sporů Evropského soudního dvora týkajících se EHIC jsou situace, kdy pojištěnec vycestuje za účelem léčby do jiného státu, ovšem tuto skutečnost zatají, a snaží se, aby mu péče byla uhrazena.

Zajímavý judikát Evropského soudního dvora je v případě C-211/08 Evropské komise proti Španělskému království. Komise v žalobě vytýkala Španělsku neslučitelnost národní právní úpravy s konkrétními ustanoveními nařízení EHS č. 1408/71. Soudní dvůr se však postavil na stranu členského státu, protože konstatoval, že „... osoby pojištěné v rámci španělského zdravotního systému mohou být nuceny vrátit se předčasně do Španělska, aby jim tam byla poskytnuta nemocniční léčba, jež se stala nezbytnou v důsledku zhoršení jejich zdravotního stavu během přechodného pobytu v jiném členském státě, nebo se vzdát cesty, například turistické nebo studijní, do takového jiného členského státu, ...“[6]

Úvahy de lege ferenda

S ohledem na fakt, že v každém předmětném státě existuje jiný model systému zdravotnictví, je současná regulace pravděpodobně jediným možným sjednocujícím řešením zohledňující volný pohyb osob a služeb. Dalším důvodem jsou příliš velké rozdíly v nákladnosti zdravotní péče v různých státech (pojišťovny z chudších států by neufinancovaly všechna ošetření svých pojištěnců v bohatších státech). Nabízí se tedy pouhá možnost rozvoje a modernizace tohoto řešení. Jistě by stála za úvahu

elektronizace EHIC, aby pojištěnec nebyl vázán na hmotnou kartičku, ale údaje o jeho pojištění by bylo možné prostřednictvím internetu zjistit z celoevropského registru na základě rodného čísla. V registru by též mohla být informace o sjednaném komerčním cestovním připojištění a ošetřující lékař by měl ihned k dispozici informace o tom, na jakou péči a v jakém rozsahu má pojištěnec nárok.

Martin Felgr,

student 4. ročníku Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně

Obor: Právo

-
- [1] Smlouva o fungování Evropské unie (Celex 11957E), ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 26. 10. 2013].
- [2] Příloha II Dohody mezi Evropským společenstvím a jeho členskými státy na straně jedné a Švýcarskou konfederací na straně druhé o volném pohybu osob (aktualizována rozhodnutím č. 1/2012 Smíšeného výboru)
- [3] Příloha VI Dohody o Evropském hospodářském prostoru (aktualizovaná rozhodnutím č. 76/2011 Smíšeného výboru EHP)
- [4] Vzor Evropského průkazu zdravotního pojištění [online].[cit. 26. 10. 2013]. Dostupné >>> [zde](#).
- [5] Vzor Potvrzení dočasně nahrazujícího Evropský průkaz zdravotního pojištění [online].[cit. 26. 10. 2013]. Dostupné >>> [zde](#).
- [6] Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 15. června 2010. Komise Evropských společenství proti Španělskému království. Věc C-211/08. In: Soudní dvůr Evropské unie [online]. InfoCuria - Judikatura Soudního dvora [cit. 7. 11. 2013]. Dostupné >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc únor 2026](#)
- [Digital Fairness Act a influencer marketing - cesta ke konci roztříštěnosti regulace?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc leden 2026](#)
- [IATA Travel & Cargo akreditace v letectví - v čem spočívají její výhody?](#)
- [Digital Omnibus o AI: návrh nařízení o zjednodušení pravidel pro umělou inteligenci](#)
- [Rozhodčí nálezy vydané ruskými rozhodčími soudy a jejich uznání a výkon na území EU](#)
- [Environmentální tvrzení společností v hledáčku EU: Jak se vyhnout greenwashingu a obstát v nové regulaci?](#)
- [AIFMD II v České republice: Schvalovací proces a co čeká investiční společnosti](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc prosinec 2025](#)
- [GLP-1 v potravinářství: čekají nás v EU „GLP-1 friendly potraviny“?](#)

- [Rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie o předběžné otázce - C-386/23 ze dne 30. dubna 2025 - Prolomení zákazu uvádět zdravotní tvrzení týkající se rostlinných látek?](#)